

6

Informatie- en opinieblad
van de Rijksuniversiteit
Limburg

2de jaargang

nummer 6
20 november 1981

pagina 5

Derde Wereld

Achthonderd belangstellenden trok het congres 'Gezondheid en politiek in ontwikkelingslanden', door de Werkgroep Medische Ontwikkelingssamenwerking in Amsterdam georganiseerd. Iedereen was het erover eens dat politiek en gezondheid in arme landen zeer nauw met elkaar samenhangen maar er was nogal wat verschil van inzicht over de vraag hoe die twee met elkaar samenhangen.

Pagina 7

Onderwijs

Het bestuur van de Faculteit der Geneeskunde heeft een nieuw bestuurslid voor onderwijsaangelegenheden. Heeft Maastricht nog een toekomst? Peter Bouhuijs vindt van wel, maar dan zal er wel het een en ander moeten veranderen.

pagina 8-9

Congres

De capaciteitsgroep GVO organiseerde haar eerste congres. Het werd door 525 deelnemers uit Nederland en België bijgewoond. GVO is niet meer alleen een zaak van de dokter en de zuster, maar is ook een taak geworden van alle anderen die zich met het gedrag van mensen bezighouden, aldus prof. Rouwenhorst in haar inleiding.

pagina 10

Ziekenhuis

De ondervoorzitter van de KNMG, dr. J.J.H.M. Daniëls, waarschuwt voor een Akademisch Ziekenhuis dat los staat van zijn omgeving. Als er een moet komen, bouw het dan niet groter dan per se noodzakelijk is. Schakel voor de 'normale' gezondheidszorg de bestaande instellingen in, zodat de student zoveel mogelijk in aanraking komt met de 'normale' situatie. Daniëls zou het liefst zien dat naast een klein academisch ziekenhuis Annadal wordt gerenoveerd tot een centrumziekenhuis.

Een bul van de rul

Onder deze titel schrijft de heer P.M. Frederik in de 'Observant' van 23 oktober jl. (blz. 2), dat door hem verricht calligrafeerwerk van artsenbullen slechts op, volgens hem, clandestiene manier gehonoreerd blijkt te kunnen worden, dat hij daarop niet wenst in te gaan en dat hij dus voortaan geen calligrafeerwerk, doch uitsluitend zijn echte liefhebberij, namelijk onderwijs en onderzoek, zal beoefenen.

In de hoop, hiermee het artikel van de heer Frederik aanvaardbaar te hebben samengevat en alle respect voor de door hem geuite mening vooropstellend, wil ik hierna uitsluitend ingaan op de door hem vermelde redenen, waarom er slechts clandestien (zijns inziens) zou kunnen worden vergoed.

Als redenen vermeldt de heer Frederik (middenkolom), dat 'een medewerker van het dekanaat van alles had geprobeerd, maar was stukgelopen op de ambtelijke molens, moeilijk, interne accountantdienst en zo'. (Waarna op allerhoogst niveau tòch de zijns inziens

clandestiene vergoeding mogelijk bleek; dit volledigheidshalve).

Wat die ambtelijke molens betreft: de geciteerde medewerker van het dekanaat is zèlf onderdeel van die molen(!) en overigens: hoeveel — of beter gezegd: hoe weinig — medewerkers van de RL (w.p. plus n.w.p.) staan buiten die ambtelijke molens, doordat ze géén lid zijn van enig(e) soort van commissie, raad, groep, orgaan, bureau, college etc. Maar ach; aan het schoppen tegen iets anoniems zoals ambtelijke molens kan men tot op zekere hoogte nog schouderophalend voorbijgaan.

Ernstiger wordt het op het moment dat de geciteerde dekanaatsmedewerker dekking zoekt achter de duister dreigende boeman 'interne accountantdienst en zo'. Ik kan mij beslist niet voorstellen, dat de in het artikel eveneens genoemde baas van die medewerker — het FB-FdG dus — die dekking óók zou zoeken! Mocht dit onverhoopt wèl zo zijn, laat een FB mij dan dan via het CvB doen weten, want dan wordt het hoog tijd dat we met zijn allen even iets rechtzetten.

Een 'interne accountantdienst en zo'

heeft namelijk uitsluitend een controle- en adviestaak, wat iets heel anders is dan (uitvoering van) beleid — bijvoorbeeld terzake van middelenbesteding —, waarop men inderdaad al eens kan 'stuklopen'.

Tot zover de dekanaatsmedewerker; nu de beurt aan de heer Frederik zelf. Hoe hij het kennelijk klakkeloos citeren/overnemen van andermans uitspraken denkt te kunnen rijmen met die aan het einde van zijn artikel uitdrukkelijk beleden liefde voor met name de wetenschapsbeoefening, laat ik aan hèm over, maar dat hij over een onderdeel (hier de IAD) van zijn eigen werkkring in het openbaar onwaarheden verkondigt, is . . . (vult u zelf maar in).

Ik hoop, dat het bovenstaande wat spoken heeft weggeruimd uit een verhaal met ongecontroleerde beweringen, tenminste ten aanzien van de IAD.

J. Gregoire

observant

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgegeven door de Stichting Maffius. Verschijnt veertiendaags.

Redactieadres:
Tongersestraat 53, kamer 304
6200 MD Maastricht
Tel.: 043-888319 of 888309
(doorkiesnummer).

Stichtingsbestuur

Gerard Majoor (voorzitter), Loes van Bentem (secretaris), Kees Schröer (penningmeester), Jan Pas, Kees Ruissen.

Redactie:

Ton Hameleers, Jacques Herraets, Richard Janssen, Evelyn de Leeuw, Jan Meijers, Kees Ruissen, Maurice van der Sangen, Els Schoenmakers, Ger van der Vusse, Edith Goppel.

Adviseur: Joep Offermans.

Grafische vormgeving: Guus van Rooij
Foto's: Koen van der Gugten, Hans van Dijk, Denise Claessens.

Tekeningen: Pascal Oost, John Pex, Chris Voskamp.

Druk. Leiter-Nypels BV, Maastricht

Spelregels voor ingezonden kopij

Brieven (reacties op verschenen artikelen):
— niet langer dan één kolom (= een kopij-vel).

— uiterlijk één week voor de verschijningsdatum inleveren.

Artikelen: voor ingezonden stukken eerst contact opnemen met de bureoredactie voor afspraken over lengte etc.

De volgende Observant verschijnt op 4 december.

Nieuwe minister vraagt extra-offers

De nieuwe minister van Onderwijs, dr. J. van Kemenade, heeft de WO-instellingen laten weten dat hij een aantal structurele bezuinigingsmaatregelen in petto heeft. Daarmee wil hij in 1984 een bezuiniging realiseren van 57 miljoen. In 1986 moet dat bedrag zijn opgelopen tot 102 miljoen gulden.

In afwachting van de structurele maatregelen wil de minister met overbruggingsmaatregelen 50 miljoen bezuinigen in de jaren '82 en '83, vooral door aange-gane verplichtingen naar latere datum te verschuiven. De personele lasten komen daarvoor het meest in aanmerking. Van Kemenade vraagt alle instellingen een selectief personeelsbeleid te voeren. Dat betekent dat in principe alle aanstellingen slechts voor 4 jaar mogen gelden, dat vakante plaatsen voor kroondocenten bij voorrang tijdelijk moeten worden opgevuld door hoofdmedewerkers met een onderwijsopdracht en dat promovendus- en andere doorstromingsprojecten bij voorrang vervuld dienen te worden. De maatregelen zullen in de Meerjarenafspraken '82-'86 verwerkt worden.

Ook bij de structurele maatregelen zal de personele sektor vooral veren moeten laten. Van Kemenade wil daarbij zelfs gedwongen ontslagen niet uitsluiten. Maar daarvóór zijn hervormingen in de formatie- en salarisstructuren aan de or-

de. Er komt een andere verhouding tussen de verschillende categorieën wetenschappelijk personeel en hun eindsalaris zal lager uitvallen. Het klinisch WP krijgt een andere honoreringsstructuur, zoals ook wordt beoogd voor de honorering van medische specialisten in akademische ziekenhuizen.

Voor niet-wetenschappelijk personeel heeft de minister gedacht aan een vergelijking tussen de diverse universiteiten van de formaties en de salarissen. Verder denkt van Kemenade onder meer aan afschaffing van de toelage voor fakulteitsdekanen en rectores magnifici en aan een herziening van de regeling voor nevenwerkzaamheden.

Voor de RL betekent de extra-bezuiniging opnieuw een domper, nadat in september al was aangekondigd dat de universiteit het met 8,6% minder moet doen dan in het concept-Algemeen Financieel Schema '82-'86 was aangekondigd.

J.H.

Nog geen gekozen CvB-lid, voorzitter op de wip

Impasse dreigt in U-raad

De Universiteitsraad zit met twee affaires in zijn maag die vanaf 1 januari voor grote moeilijkheden kunnen zorgen, als er geen behoorlijke oplossing voor wordt gevonden. De raad is er op 12 november opnieuw niet in geslaagd een lid te kiezen in het College van Bestuur, waar op 1 januari de stoel van prof. dr. H. Hulsmans vakant raakt en bovendien dreigt de voorzitter van de raad, Richard Starmans, op te stappen als zijn ambtelijk assistent Luc de Witte geen verlenging krijgt van zijn aanstelling, die 31 december afloopt.

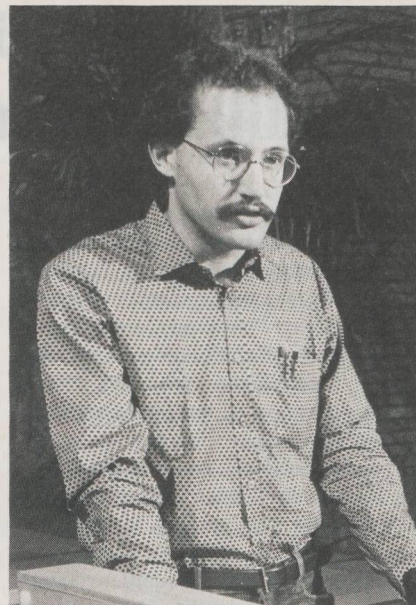
De raad gaat op 26 november voor de derde keer proberen de verkiezing van het gekozen lid in het College van Bestuur tot een goed einde te brengen. Dat die verkiezing in de vergaderingen van 29 oktober en 12 november niet rond gekomen is, valt te wijten aan een verschil van interpretatie van het Reglement van Orde, dat niet voorziet in het geval dat maar één kandidaat voorhanden is bij stemming over personen. Het reglement regelt alleen gevallen waarin sprake is van een keuze uit meerdere kandidaten: raadsleden vullen op hun stembriefje de naam in van de kandidaat die hun voorkeur heeft óf stemmen blanco. Om gekozen te worden heeft een kandidaat éénderde van de stemmen van de zittende raadsleden nodig. Haalt geen van de kandidaten dat aantal, dan vindt herstemming plaats. Op 29 oktober was er maar één kandidaat: drs. B. Visser van de capaciteitsgroep Pulmonologie. De raadsvoorzitter vroeg vóór de stemming de naam van Visser in te vullen op de stembriefjes als men vóór was en om niets in te vullen als men tégen was. Toen de briefjes opengemaakt werden bleken er zes de naam van Visser te vermelden, op een briefje stond 'voor' en op de resterende briefjes (acht en niet elf, zoals wij in het vorige nummer meldden) stond niets. Was er nu door een meerderheid tegen de kandidaat gestemd of moesten de niet-ingevulde briefjes als blanco stemmen worden beschouwd, zodat herstemming nodig was? De raad telt immers twintig zetels; de kandidaat had dus minstens zeven stemmen nodig om de vereiste eenderde van de stemmen nodig om de vereiste eenderde van de stemmen op zich te verenigen. Voor Visser hadden die zeven stemmen er bij herstemming wel in gezeten: het lid dat

'voor' had ingevuld in plaats van de naam van de kandidaat, zou bij een herkansing zijn abus hebben goedge maakt. Maar het is nog maar de vraag of de stemming wordt overgedaan. Visser vindt zelf dat de raad zich aan zijn spelregels moet houden, zoals die zijn neergelegd in het Reglement van Orde. Dat voorziet weliswaar niet in een enkelvoudige kandidatuur, 'maar bij een verkiezing kun je niet tégen personen stemmen. Ik kan niet naar het stemlokaal gaan om tegen Wiegel te stemmen. De briefjes waar geen naam op stond, waren dus blanco stemmen. En omdat er geen zeven geldige stemmen op mij zijn uitgebracht moet er herstemming volgen', aldus de kandidaat zelf. Valt daaruit dus te konkluderen dat hij zijn kandidatuur handhaaft? 'Dat heb ik niet gezegd, maar ik heb ook niet gezegd dat ik mij heb teruggetrokken.'

Of er ook een herstemming komt op 26 november is nog maar de vraag. De leden van de raad hullen zich in angstvallig stilzwijgen, nadat er in de afgelopen raadsvergaderingen verontwaardigd is gereageerd op het uitlekken van het verloop van de stemming op 29 oktober. Ook is onduidelijk wat er is gebeurd met het voorstel van het presidium om de zaak op 12 november opnieuw in stemming te brengen.

Starmans op de wip

Het lijkt erop dat de raad naast de moeilijkheden die hij zich op de hals heeft gehaald met de verkiezing van het CvB-lid zich nog verder in de nesten heeft gewerkt met het besluit om zijn voorzitter geen ambtelijke ondersteuning meer toe te kennen. Tot nu toe is dat wel het geval geweest: Richard Starmans kreeg voor zijn werk als voorzitter tijdelijk de beschikking over een rechterhand, Luc de Witte. Diens benoeming loopt af op 31 december. Ofschoon Starmans in september aan zijn kandidatuur voor het voorzitterschap de voorwaarde had verbonden dat de benoeming van de Witte zou worden verlengd, heeft de raad nu beslist dat er geen plaats is voor een ambtelijke ondersteuning die rechtstreeks aan de voorzitter wordt toegevoegd, en die dus buiten iedere ambtelijke hiërarchie staat. De raad heeft erkend dat er manco's bestaan in de ondersteuning van de voorzitter door de griffie, maar die moet je oplossen door de griffie te versterken, wordt daaraan

Richard Starmans

toegevoegd. Het College van Bestuur is nu gevraagd de griffie een halve man of vrouw extra te geven. Richard Starmans heeft laten weten dat die oplossing voor hem beslist onaanvaardbaar is. Omdat niet wordt voldaan aan de voorwaarde die hij bij zijn herverkiezing heeft gesteld, zal hij zich terugtrekken als voorzitter, tenzij de raad alsnog tot andere gedachten komt. Overigens was hij zelf niet aanwezig bij de behandeling van dit punt.

J.H.

CvB wil deeltijdarbeid bevorderen

Van Voorlichting

Om in een tijd van grote werkloosheid de schaarse arbeid over meer mensen te verdelen, kan gekozen worden voor het invoeren van deeltijdarbeid.

Daaronder wordt verstaan het opdelen van één full-time functie in twee of meer part-time functies, of het scheppen van formatieruimte doordat een aantal zittende mensen korter gaat werken. Als b.v. vier mensen besluiten een dag in de week korter te gaan werken scheppen ze één formatieplaats (voor eveneens vier dagen). In zo'n geval zijn wel de primaire arbeidskosten hoger. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft hiervoor onlangs een tijdelijke subsidieregeling afgekondigd.

Het CvB wil deeltijdarbeid in de RL bevorderen. Het dringt erop aan bij iedere vakature na te gaan of ze deeltijds te bezetten is. Ook zal zoveel mogelijk tegemoet worden gekomen aan wensen van medewerkers die part-time willen gaan werken.

Studentenvoorzieningen eindelijk uit het slop?

Voor medewerkers van de afdeling studentenvoorzieningen lijkt er eindelijk een werkbare situatie aan te breken. POB (de dienst Planning, Organisatie en Beleid) heeft 'de zaak studentenvoorzieningen' doorgelicht en een reeks organisatorische aanbevelingen gedaan. Deze moeten de impasse doorbreken waarin het studentenbeleid verkeert sinds tussen U-raad en College een onoverbrugbaar verschil van mening is ontstaan. Een kontroverse die het uitvoerende werk van de afdeling studentenvoorzieningen enorm frustrereert. Het stuk van POB houdt zich op dit punt wijselijk op

de vlakte. Maar het tilt ontegenzeggelijk de discussie over het studentenbeleid uit boven het nivo dat tot nu toe werd gehaald en waarvan het op de man spelen het voornaamste kenmerk was.

Het voorstel om SB (Studentenbelangen) te splitsen van PZ (Personele Zaken) springt het meest in het oog, maar is feitelijk van gering belang. Het instellen van een *studentendekanaat* is van meer gewicht, zeker als voorgesteld wordt daarvoor één formatieplaats te bestemmen. Op die manier — zo is de verwachting — krijgt de nieuwe dienst Studentenzaken daadwerkelijk een coördine-

rende taak op het terrein van studentenbegeleiding.

Een andere kogel die POB met de nota de kerk doorjaagt, is de benoeming van een medewerker '*studentenhuisvesting*'. Deze zal — zo is het voorstel — in het kielzog van de Stichting Studentenhuisvesting werken, maar te werk gesteld worden op de dienst Studentenzaken. De nieuwe dienst krijgt — in het POB-rapport — belangrijke taken toebedeeld. Voor het zover is, zullen U-raad en College eerst een aantal uitspraken moeten doen. Uit het eerste opiniërend beraad is op te maken dat men er wel brood in ziet. De medewerkers van Studentenbelangen hebben zich inmiddels lovend uitgesproken. In hun eerste reactie wijzen ze op een knelpunt dat niet in de nota staat: nagegaan moet worden of de HBO-instellingen ook in materieel opzicht een integrale opzet van studentenvoorzieningen onderschrijven.

J.H.

Kernwapens

Weet U wat de gevolgen zullen zijn van een 'beperkte' kernoorlog (in Europa uiteraard)? Wat de gevolgen kunnen zijn van een demonstratie met een waterstofbom in geval van een dreigende oorlog? Wat het uitlokkings-effect zal zijn van 572 nieuwe kernwapens in West-Europa?

Reagan, Haig en Weinberger weten er kennelijk alles van en zijn bereid om de risico's daarvan te aanvaarden om de vrede te handhaven. Welke vrede, hun vrede?

De onze in ieder geval niet, want de vredesbeweging in West-Europa is in een kolossale stroomversnelling geraakt, denk maar eens aan Bonn of Amsterdam (Van Mierlo betuttelend: slechts bezorgde mensen).

Het machtsdenken van de Nato en het Warschau pact is gebaseerd op afschrikking: je gaat je steeds meer bewapenen om de vrede te handhaven, dus om de wapens niet te gebruiken. Dat soort logica heb ik nooit kunnen begrijpen, maar dat zal wel aan mij liggen. Het is mij ook niet helemaal, of beter helemaal niet duidelijk waarom er steeds meer kernwapens geproduceerd worden (de USA kampen al met een plutoniumtekort), terwijl met de huidige voorraad minstens tien maal de hele wereld vernietigd kan worden.

Per jaar wordt er minstens 100000000000 gulden (12 nullen) aan bewapening uitgegeven, is dat nog niet genoeg? Dit terwijl meer dan de helft van de wereldbevolking honger lijdt.

De beruchte stationering van 572 nieuwe kernwapens in West-Europa lijkt een heel handige zet van de USA, zodat Europa het eerste slagveld zal worden, want er schijnen nog steeds lieden te bestaan die denken dat een kernoorlog gewonnen kan worden (al zullen dan de overlevenden de doden benijden).

Aan deze waanzinnige (ieder bijvoeglijk naamwoord is te eufemistisch) bewapeningsrace moet een einde gemaakt worden. Nederland heeft bewezen hier een belangrijk

initiatief te kunnen ontwikkelen en het baanbrekend werk van het IKV en enkele politieke partijen lijkt niet te vergeefs.

Wij willen niet verdedigd worden door zulke mensonterende wapens; het gaat dan niet om afstoten van een beperkt aantal kernwapentaken — zoals dat in de politiek heet — maar om het afstoten van ALLE kernwapens, en wel onmiddellijk.

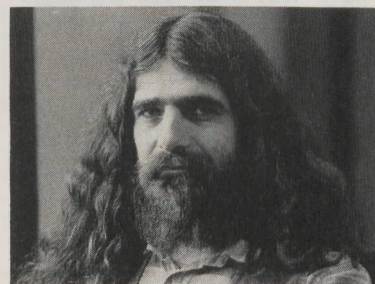
Principes zijn immers niet te koop of marchandeerbaar. Dat is dan nog maar het begin, want de hele wereld moet af van kernwapens, en ook van de rest van het militair geweld. Maar er moet een begin gemaakt worden.

Zowel de Nato als het Warschau-pact zullen vanuit de basis gedwongen moeten worden om tot ontwapening over te gaan; vergeet maar dat de leidende politici en het militair-industrieel complex — de gevestigde machten en belangen dus — ook maar iets in die richting zullen ondernemen. De mensen zullen massaal duidelijk moeten maken dat aan dit debâcle een einde moet komen.

Ik wil iedereen die tegen deze waanzin is opwekken zijn of haar mening te doen horen en zo mogelijk anderzins bij te dragen. De kinderen zullen U dankbaar zijn. (Op de universiteit werkt de NVMP, Ned. vereniging voor medische polemologie). Vindt U mijn verhaal niet realistisch? Is overleven na een kernoorlog dan wel realistisch?

Ik wil best met mensen die er anders over denken in discussie gaan.

Cor Geurts

Politiek bepaalt gezondheid in ontwikkelingslanden

Heeft politiek met gezondheid te maken?

Deze vraag werd op overtuigende wijze bevestigend beantwoord op een 2 daags congres in Amsterdam. Dit congres 'Gezondheid en politiek in ontwikkelingslanden' werd georganiseerd door een groep medische studenten uit Amsterdam, verenigd in de werkgroep medische ontwikkelingssamenwerking (WEMOS). Vorig jaar organiseerde zij een lezingencyclus over gezondheidszorg die landelijk de aandacht trok vanwege de hoge kwaliteit en de grote belangstelling. Het congres dat op 7 en 8 november jl. werd gehouden trok meer dan 800 deelnemers uit binnen- en buitenland. Ruim 40 studenten en medewerkers van de RL gingen naar Amsterdam om te luisteren en te discussiëren.

Politiek

De vraag is niet óf politiek en gezondheid samenhangen, maar hóe deze met elkaar in verband staan. Slechte gezondheid, ondervoeding, infectieziekten, hoge kindersterfte, lage levensverwachting en een hoog geboortecijfer zijn enkele kenmerken van ontwikkelingslanden. Het congres hield zich bezig met de vraag welke politieke factoren hierbij een doorslaggevende rol spelen. Daartoe waren een 4-tal gastsprekers uitgenodigd:

Prof. Vincente Navarro, gevlucht in 1962 voor Franco, arts en socioloog, hoogleraar aan de John Hopkinsuniversiteit in Baltimore, USA en schrijver van o.a. 'Medicine under capitalism' en 'Imperialism, health and medicine';

Dr. Frits Muller, arts, onlangs gepromoveerd op een proefschrift over participatie van de bevolking in de gezondheidszorg van enkele Latijns-Amerikaanse landen;

Prof. dr. Vincent van Amelsvoort, arts en hoogleraar van het enige Nederlandse universitaire instituut voor gezondheidszorg in ontwikkelingslanden te Nijmegen;

Mw. Dr. Lesly Doyal, sociologe, feministe en schrijfster van 'The political economy of health'.

Navarro

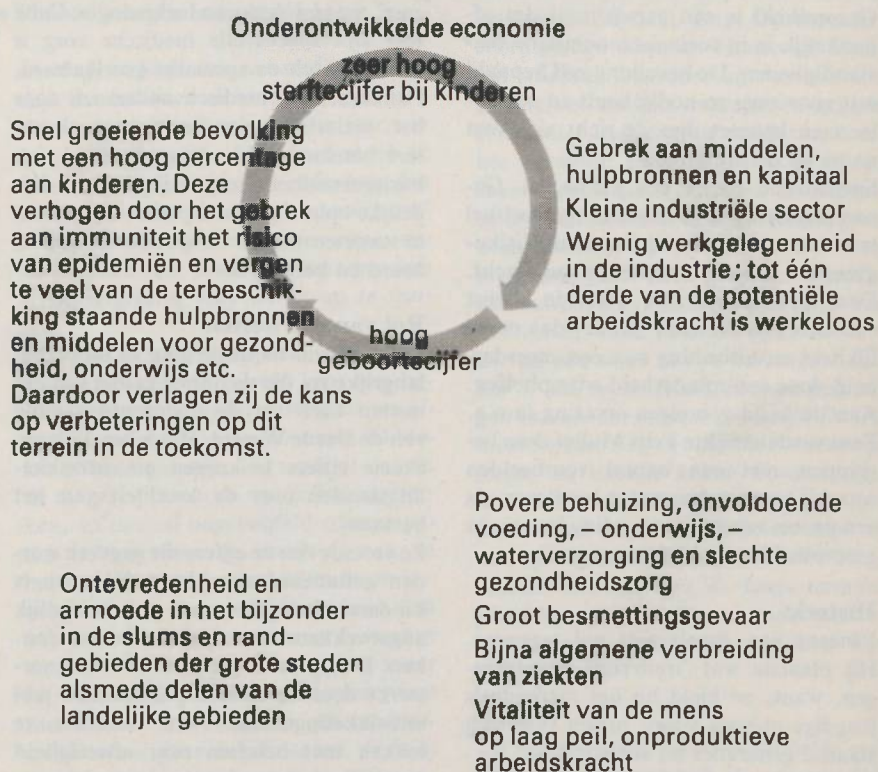
Hij opende het congres. In een lang maar glashelder betoog zette hij beziel uitteen hoe slecht het met name in Latijns-Amerika is gesteld met de gezondheid van het grootste deel van de bevolking.

Hij maakte gebruik van cijfermateriaal uit overheidspublicaties. Per 5 jaar sterven 10 miljoen inwoners aan ondervoeding. 2% van de bevolking beheerst 80% van de rijkdom (kapitaal, land, grondstoffen). De gebruikelijke verklaringen voor de enorme armoede en ondervoeding veegt hij deskundig in de hoek. Overbevolking is onzin. Vergele-

ken met het Westen zijn alle ontwikkelingslanden dun bevolkt. Het argument dat er te weinig natuurlijke rijkdommen zijn slaat natuurlijk nergens op. Het Westen komt er juist op af om al die grondstoffen tegen goedkope prijzen om te zetten in dure technologie.

Voedselgebrek? Reeds lang is berekend dat er voldoende voedsel geproduceerd wordt om niemand te laten verhongeren. Te weinig gezondheidszorg? De gezondheidsmedewerkers zijn opgeleid om curatief te werken en kunnen alle aandoeningen ten gevolge van sociaal-economische omstandigheden niet behandelen of voorkómen.

De vicieuze cirkel ziek-gezond in de ontwikkelingsgebieden

lange duur zinloos.

Zolang de ontwikkelingslanden beheerst worden door het kapitalisme en imperialisme zal er nooit iets veranderen en is alle ontwikkelingshulp slechts een druppel op een gloeiende plaat.

Het socialisme zal niet alle problemen ineens oplossen. Wel schept het de voorwaarden om de machtsverhoudingen fundamenteel te wijzigen. China, Cuba, Nicaragua en Chili onder Allende zijn daarvan een voorbeeld.

Navarro pleit er daarom voor om het imperialisme te bestrijden. 'De beste dienst die je Latijns-Amerika kunt bewijzen is de VS te veranderen'.

Bevrijding

Frits Muller ging in op de begrippen bevrijdende en onderdrukkende gezondheidszorg. Kenmerkend voor de laatste is dat ze gezondheid ziet als een individuele zaak, met een individuele, meestal sterk somatisch gerichte aanpak. Deze gezondheidszorg wordt voornamelijk geleverd door specialisten, die curatief werken en mensen afhankelijk maken. Daarbij is deze zorg een consumptieartikel dat gekocht moet worden. Hoe meer geld, hoe meer gezondheidszorg iemand kan kopen. Ontwikkelingslanden hebben veel van deze onderdrukkende gezondheidszorg, zij bevestigt en versterkt het bestaande systeem van onderdrukking en uitbuiting, en draagt daarom bij aan de sociale ongelijkheid. In scherp contrast hiermee staat de bevrijdende gezondheidszorg.

Gezondheid is een verschijnsel dat afhankelijk is in sociaal-economische omstandigheden. De bevolking zelf bepaald wat voor zorg ze nodig heeft en controleert en beheert die. Ze richt zich met name op de preventie.

Specialisten spelen een kleine rol. Gezondheidszorg is geen consumptieartikel maar een recht van alle mensen. Risicogroepen krijgen de meeste aandacht. Deze gezondheidszorg staat in dienst van een revolutionair proces dat ongelijkheid en uitbuiting van een meerderheid door een minderheid wil opheffen. Aan de hand van eigen ervaring in o.a. Peru verduidelijkte Frits Muller deze begrippen met een aantal voorbeelden waarbij groepen boeren en landlozen via een proces van bewustwording hun eigen gezondheidszorg hadden opgezet.

Historie

Vincent van Amelsvoort gaf tegengas. Hij plaatste wat 'treiterige' opmerkingen, want, zo hield hij het merendeels jeugdige publiek voor: 'tussen U en mij staan 2 generaties en een stropdas'.

Hij ging in op de historie van de medische ontwikkelingssamenwerking. Veel

moderne begrippen bestaan al heel lang. Primary health care werd in 1950 ook al door de WHO gepropageerd d.m.v. rural health services. Geneeskunde van de armoede wordt in ontwikkelingslanden als een denigrerende westerse term opgevat. In China is de blotevoetendokter al weer op zijn retour. Veel ontwikkelingslanden willen geen primary health care, maar dokters en technologie. Cuba met zijn succesvolle medische zorg is centralistisch en specialist-georiënteerd. Fundamenteel medisch onderzoek naar b.v. malaria-vaccinaties is van veel grotere betekenis voor de gezondheid dan basisgezondheidszorg. Hij gaf geen duidelijke oplossing maar pleitte ervoor niet te vergeten wat in vorige eeuwen geprobeerd en bereikt is.

Rol van het westen

Lesley Doyal tenslotte ging in op de belangrijke rol die de ontwikkeling van het westen heeft op de onderontwikkeling van de Derde Wereld. Het is moeilijk om exacte cijfers te krijgen uit ontwikkelingslanden over de kwaliteit van het bestaan.

Ze vreesde dat de cijfers die gegeven worden geflatteerd zijn. In veel landen is kindersterfte geheim en waarschijnlijk angstwekkend veel hoger dan we denken. Deze slechte gezondheid wordt versterkt door de actieve politiek van veel ontwikkelingslanden om industrie te lokken met beloften over afwezigheid van milieubeschermdende maatregelen en vakbonden. In tijdschriften voor inter-

ationale zakenlieden adverteren veel ontwikkelingslanden met belastingvoordelen, goedkope arbeidskrachten en de afwezigheid van overheidscontrole op de produktie. Veel industrieën die in het Westen te weinig ontplooiingsmogelijkheden hebben vanwege de strenge controle komen hierop af.

Deze ontwikkeling is vaak een direct gevaar voor de gezondheid van de arbeiders en mensen in de directe omgeving van de fabriek. Ook de export uit het Westen is een gevaar voor de bevolking. Hier afgekeurd 'junk-food' of verboden geneesmiddelen worden geëxporteerd naar ontwikkelingslanden.

Het gebruik van zeer giftige pesticiden neemt hand over hand toe zonder enige controle of bescherming van de consument. Al deze factoren hebben een toenemende slechte invloed op de gezondheid van de bevolking en kunnen slechts met behulp van (politieke) overheidsmaatregelen worden tegengegaan.

Conclusie

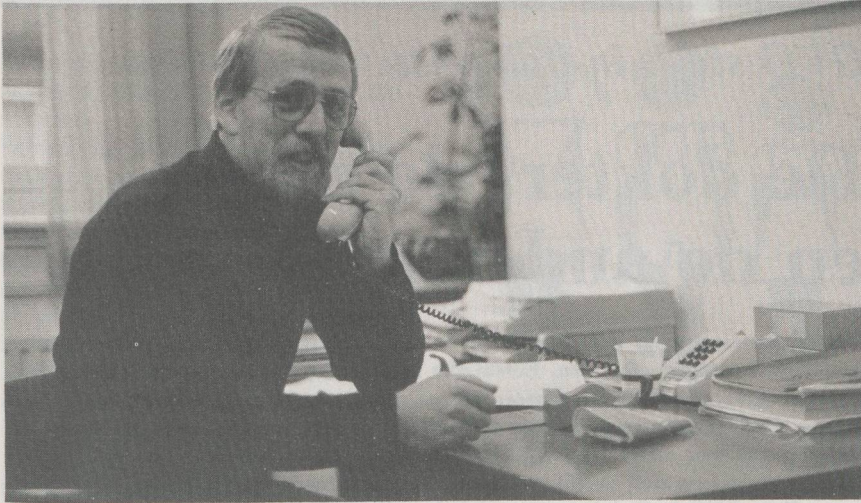
De enorme hoeveelheid feiten en ideeën die de inleiders aandroegen, werden verder bediscussieerd in forums en werkgroepen samen met de inleiders en andere deskundigen. Vaak ging het om de vraag: Wat kun je het beste doen als goedwillende Westerling die een bijdrage wil leveren aan de oplossing van het ontwikkelingsvraagstuk?

Als vrijwilliger in een ontwikkelingsland gaan werken? Blijven en proberen hier de structuren te veranderen?

Navarro was het duidelijkst. De beste dienst die je de Derde Wereld kunt bewijzen is het Westen te veranderen. Ga aan het werk in eigen land en de ontwikkelingslanden zullen er op den duur van profiteren. De discussie spitste zich in verschillende werkgroepen toe op een groot aantal specifiekere problemen: opleiding gezondheidswerker, farmaceutische industrie, babyvoeding, ontwikkelingshulp, revalidatie enz.

Het goed georganiseerde congres toonde aan dat er een grote belangstelling in Nederland is voor gezondheid in ontwikkelingslanden. De uitstekend verzorgde dokumentatiemap, die nog op beperkte schaal verkrijgbaar is, zorgde voor de noodzakelijke achtergrondinformatie. De deelnemers spraken de verwachting uit dat het niet bij dit ene congres zou blijven, maar een begin is van een reeks nieuwe bewustmakende activiteiten. Het is te hopen dat de congresgangers van de RL in staat en bereid zijn de ideeën verder uit te werken en vorm te geven.

Charles Phaff.

Peter Bouhuijs, de nieuwe aandachtsveldhouder Onderwijs in het FdG-bestuur.

Onderwijsorganisatie wacht nieuwe aanpak

Een van de opmerkelijkste figuren van het Maastrichtse onderwijssysteem, Cees van Boven, heeft een punt gezet achter zijn vierjarig bewind als portefeuillehouder onderwijs in het bestuur van de Faculteit der Geneeskunde. Zijn optreden heeft voor een belangrijk deel het gezicht van het onderwijs bepaald en werd gekenmerkt door een enorme inzet gepaard aan een voor buitenstaanders vaak ondoorzichtige beleidsvoering. Hij had, en heeft ongetwijfeld nog, een enorme goodwill bij de studentenbevolking en kreeg (bijna) alles op wat voor manier dan ook geregeld.

Waar alle betrokkenen het in ieder geval over eens zijn is dat zijn opvolger het niet gemakkelijk zal krijgen. Omdat de werkwijze van het bestuur der FdG inmiddels ook enige wijzigingen heeft ondergaan, heet Peter Bouhuijs nu officieel aandachtsveldhouder onderwijs. Hoe ziet hij zijn onlangs aangevangen taken binnen het bestuur en wat voor ontwikkelingen zijn er volgens hem in de toekomst te verwachten? Els Schoenmakers en Kees Ruissen vroegen hem daar naar.

Om zijn instelling ten opzichte van het Maastrichtse onderwijssysteem een beetje toe te lichten vertelt Peter dat hij nu ruim 6 jaar bij onze instelling werkt en daarmee tot een van de oudgedienden behoort. Hij werkte indertijd op de T.H. in Eindhoven als onderwijskundige en in het kader van de samenwerking tussen beide instellingen maakte hij kennis met het Maastrichtse onderwijs. Toen er enige tijd later een baan vrijkwam is hij daar zonder aarzelen ingesprongen; hij is heel duidelijk om het onderwijs zoals het er toen uitzag naar Maastricht gekomen. Hoe ziet hij de verschillen met het onderwijs toen en zoals het nu is?

Het onderwijs nu ziet er sowieso anders uit door de schaalvergroting; dat heeft mij als onderwijskundige altijd bijzonder geïnteresseerd. Iedereen die indertijd de nota's goed las wist dat er een schaalvergroting zou gaan optreden, maar het is verbazingwekkend hoe weinig aandacht er geschonken is aan de problemen die daarmee samenhangen. Als je ziet dat het onderwijs zo georganiseerd was dat er sprake was van een ongeveer één op

één begeleidingstaak van staf t.o.v. student dat had men zich moeten realiseren dat je dat hooguit drie tot vier jaar zou kunnen volhouden. Men heeft denk ik een beetje geleefd met de gedachte: dan zien we wel weer. Het heeft eigenlijk ontbroken aan juiste beslissingen daarover; we hebben de consequenties van die schaalvergroting niet weten op te vangen.

Hij vindt dat we eigenlijk een beetje op te grote voet hebben geleefd voor wat betreft het gewone onderwijs omdat we altijd relatief ruim in de personele middelen hebben gezeten. Hij voorziet dat nu de magere jaren toch wel zullen aanbreeken, en dat zal ongetwijfeld consequenties hebben voor de verdeling van de mankracht over de verschillende onderdelen van het onderwijs. Vooral ook aan het evaluatiesysteem zal nog de nodige aandacht besteed moeten worden, maar hij vindt wel dat het evaluatiesysteem niet als een soort vlag op een modderschuit moet gaan functioneren. *Je kunt wel een groot aantal manjaren willen reserveren voor je evaluatiesysteem, maar*

als je dan geen mankracht meer overhoudt voor je gewone onderwijs, dan heb je niet bepaald een evenwichtige verdeling bereikt.

Als de Maastrichtse student zich anders wil opstellen dan de 'klassieke' student, dan zou hij zich meer moeten bezighouden met de kwaliteit van zijn onderwijs en zich niet moeten vastbijten in het evaluatiesysteem, omdat we hier nu net niet examengericht willen werken zoals het elders wel gebeurt.

Volgens hem moet er ook nodig aandacht besteed worden aan de situatie in het 5e en 6e jaar en ook het praktisch-medisch onderwijs in de eerste 4 jaar is nog niet veel verder dan wat toeristische 'attrakties' bekijken in de regio.

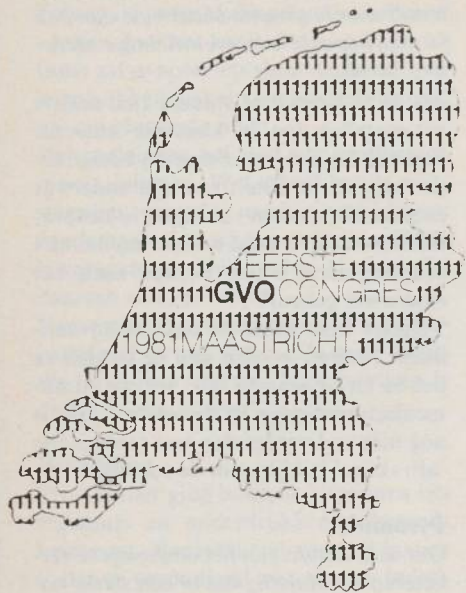
Pyramide

Om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren is het nodig dat er een sterke coördinatie- en ideënbasis op het midden-niveau aanwezig is, dus op het niveau van de faculteit. *Mijn voorganger werd altijd beschouwd als de top van de onderwijspiramide. Tegen Cees werd gezegd: Wat vind je ervan, en wat gaan we nou doen. Als je kijkt hoeveel lijnen er bij Cees van Boven bij elkaar kwamen, dan is het bijna een onmenselijke gedachte geweest, dat we zo het onderwijssysteem zouden kunnen runnen, met één man aan de top die aan de touwtjes trekt.*

In de visie van Peter neemt de Onderwijscommissie (OC) een aantal taken over die vroeger door de portefeuillehouder werden verricht. Deze OC moet het coördinerend centrum binnen de faculteit worden. Daardoor kan er ook een grotere continuïteit ontstaan en krijgen een aantal beslissingen minder een ad-hoc karakter, en bovendien kan er een zekere specialisatie optreden als bepaalde mensen zich met deelproblemen gaan bezig houden. Op die manier kan er op middenniveau beleid gemaakt worden, en daar heeft het de afgelopen jaren aan ontbroken, aldus Peter. *Ik zit er dan verder als een soort van verkeersagent tussen de OC en de Raad, die ook haar eigen verantwoordelijkheden heeft. De OC moet maar zorgen dat het onderwijs loopt, en allerlei kleine boodschappjes over wat er zich bijvoorbeeld in een bepaald blok afspeelt, die horen denk ik niet op mijn bord thuis. Ik zal me bezig moeten houden met de lange-termijnplanning, de grote lijnen, zodat het organisatorische middenkader goed kan functioneren.*

Stages

Op welke manier zal de gemiddelde student dat nu merken? De nieuwe OC (vervolg op pagina 11)

GVO sterk in opkomst

De dokter, de zuster en de anderen

Gisteren en eergisteren is in Maastricht in Stadsschouwburg en Staargebouw het eerste GVO-congres gehouden. Eerste dan in een serie die de capaciteitsgroep Gezondheidsvoorlichting en -Opvoeding van plan is te gaan organiseren voor mensen die beroepshalve bezig zijn met gezondheid en welzijn. Want er zijn in Nederland al eens meer congressen geweest die GVO tot onderwerp hadden. Dit congres richtte zich op vijf aspecten van gezondheidsvoorlichting en -opvoeding: GVO in de lokale en regionale politiek; in de eerste lijn; in bedrijven; GVO voor patiënten, en in het kader van jeugdgezondheidszorg.

8

Na de opening van het congres door dr. J. van Londen, directeur-generaal van de Volksgezondheid, is het congres ingeleid door mevr. W. Rouwenhorst, hoogleraar GVO aan de RL. 'Wat is GVO', stelde zij aan de orde. *'Het essentiële van GVO is mensen te helpen zelf te zorgen voor hun eigen en anderer gezondheid en daarvoor verantwoordelijkheid te willen dragen. Dat 'helpen' bestaat dan uit het geven van de nodige informatie, het laten zien en bespreken van alternatieven en hulp om die nieuwe kennis in het gedrag te realiseren.*

Die GVO is niet beperkt tot de officiële gezondheidszorgkanalen.

Ook in alternatieve zorgverlening speelt deze een rol. En vaak bedient ze zich van heel onmethodische middelen en wegen. Ook is ze er in principe voor iedereen, zowel voor zieken als voor gezonden en naar gelang van de situatie voor mensen als individu of als collectief'.

Mevr. Rouwenhorst maakte daarna duidelijk dat GVO in de praktijk allang werd beoefend vóór het begrip 'GVO' werd uitgevonden. Al van het begin van de eeuw worden bv. op consultatiebureaus moeders voorgelicht over hoe hun baby te verzorgen. Maar tussen de aanpak toen en nu zijn verschillen. Toen spraken de dokter en de zuster de mensen toe of werden wat pamfletten verspreid en verwachtten de voorlichters dat men zou luisteren en de adviezen braaf zou opvolgen.

Inmiddels is duidelijk geworden dat het zo eenvoudig niet in zijn werk gaat. Adviezen worden niet zo maar opgevolgd. Het is nog ingewikkelder. Sommige ziek-

tes doen we ons zelf — bijna willens en wetens — door een slechte leefwijze aan. GVO staat voor een heel wat meer gecompliceerde taak dan toen leek. Mensen moeten niet iets voorgeschreven krijgen, maar samen met hen moet overlegd worden hoe ze een beter gedrag kunnen gaan ontwikkelen.

Geheel vrij is de mens daarin niet, want de maatschappij en zijn directe omgeving stellen beperkingen. 'Toch ben ik ervan overtuigd dat binnen de marge die ons gelaten wordt ruimte is voor eigen keuzen'. De vraag of GVO zich moet bezighouden óók met de invloed van maatschappij en omgeving op de gezondheid van het individu, is een strijdvraag waarover — aldus mevr. Rouwenhorst — GVO-ers het voorlopig nog wel niet eens zullen worden. GVO nu is niet meer alleen een zaak van de dokter en de zuster, maar ook van alle anderen die zich in hun werk bezig houden met het gedrag van andere mensen. Bij hen zit GVO — ook al noemen ze het vaak niet zo — in hun werk ingebouwd. Zo zou

GVO zich ook als vakgebied moeten ontwikkelen: niet apart maar geïntegreerd in het hele zorgsysteem.

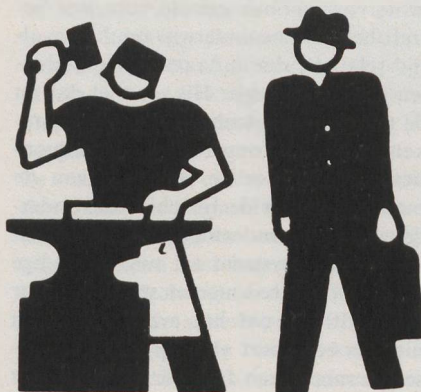
GVO in bedrijven

De vijf thema's kwamen in aparte zittingen aan de orde.

GVO in de bedrijven is nog een tamelijk nieuw gebied. Enkele sprekers werkten de gevolgen uit die de komende Arbeidsomstandighedenwet voor GVO in deze sector zal hebben.

Een praktijkgeval van GVO voor een bedrijf als geheel werd uitgewerkt door de heer B.V. Bosselaar, hoofd personeelszaken Europe Container Terminus (ECT) BV. Hij liet zien hoe verandering van omstandigheden inwerkt op gezondheid, hoe dat past binnen GVO.

Gezondheid in het bedrijfsleven wordt meestal benaderd vanuit het ziekte- en ongevalsverzuim. Pas als de cijfers alarmerend worden, gaat men denken over een bewust gezondheidsbeleid. Hoe de zaken dan aangepakt kunnen worden — en met succes — liet de heer Bosselaar zien. In zijn bedrijf was het verzuim \pm 13%. Er is een actieplan opgesteld om dat terug te brengen tot 5%. Het plan was gericht op verzuimbestrijding en verzuimpreventie. Dat laatste is vanuit GVO-optiek interessant. Preventieve maatregelen zijn genomen op het terrein van de arbeidsverhoudingen en de arbeidsomstandigheden. De arbeidsverhoudingen zijn beïnvloed door het organiseren in kleine werkverbanden, taakstructurering, vergroting van de persoonlijke vrijheid en het leggen van beslissingsbevoegdheid op laag niveau. Zéér belangrijk maar ook moeilijk te be-

De plaats en functie van een academisch ziekenhuis

Door dr. J. J. H. M. Daniëls, ondervoorzitter van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering van de Geneeskunst.

De akademisering van de gezondheidszorg in Zuid-Limburg

(4)

10

Sta mij toe te beginnen met het poneren van een tweetal stellingen:

1) kwalitatief goede gezondheidszorg is optimaal wanneer deze zo dicht mogelijk naar het milieu van de patient wordt gebracht.

2) kwalitatief goede opleiding tot basisarts en specialist is optimaal wanneer deze naar sfeer van werken, setting en selectie van patientenbestand zoveel mogelijk overeenkomt met de praktijk waarin de artsen later moeten werken.

Wanneer U deze stellingen verwerpt heeft het niet veel zin verder te lezen, omdat ik ervan uitga dat de organisatie van de gezondheidszorg en niet alleen in deze regio daarvan uit dient te gaan. Wanneer de vraag aan de orde is hoe een academisch ziekenhuis (AZ) in deze gedachtegang kan worden geplaatst zal het duidelijk zijn dat een AZ naar klassiek voorbeeld en van grote omvang noch voor de patient noch voor de opleiding ideaal kan zijn. Laat ik een AZ eens kritisch bekijken. Een AZ vervult een werkplaatsfunctie t.b.v. onderwijs en onderzoek. Maar . . . het lijkt aangewezen dit te relativiseren. Ligt nu het accent bij de opleiding tot basisarts niet te zeer op de intramurale geneeskunde die door selectie van patientenbestand en sfeer van werken veraf staat van de latere praktijk van een groot deel der artsen? De faculteiten zouden dienen te beschikken over

meer extramurale opleidingslocaties in het eerste en basis-echelon. Ook voor de aanstaande specialist is het geen vraag meer of een AZ voor de gehele opleiding wel zo geschikt is.

A) door het geavanceerde karakter van een AZ leert het toekomstige specialisten te werken vanuit die setting, terwijl deze in meerderheid later zullen moeten werken in ziekenhuizen met bescheidener mogelijkheden. Zij kunnen zich daar moeilijk aanpassen en gaan veelal streven naar meer geavanceerde mogelijkheden en kostbare voorzieningen die in dat 'perifere' ziekenhuis niet thuis horen en niet rendabel kunnen zijn omdat zij de kosten, ook aan personeel, te hoog opjagen. Zij worden daarin helaas vaak gesteund door chauvinistische regenten-colleges.

B) door het begrijpelijk té geselecteerde patientenbestand in een AZ is de praktische ervaring voor het dagelijkse werk in kleinere ziekenhuizen te gering.

C) door het leren denken vanuit top-referentiekaders, waarin zij zijn opgeleid is de bereidheid tot het doorsturen van daartoe te selecteren patienten naar een ZA te gering. Men denkt eerder dat men daardoor zelf minder wordt, dan dat het voor de patient beter is. Het is dan ook begrijpelijk dat in brede kring, met uitzondering van enkele politieke groeperingen, de voordelen van de gemengde academische/niet-academische opleiding worden erkend. De niet-academische opleidingsziekenhuizen dienen daartoe zekere aangepaste voorzieningen te krijgen zonder daarvan kleine AZ te maken, dat zou de positie van 'het' AZ juist uithollen. Bij eventuele beperking van de instroom in de beroepsopleiding dient deze gelijk te worden verdeeld tussen wel en niet academische opleidingsziekenhuizen.

Pioniersfunctie

Het is zeker juist dat de medische faculteiten (MF) een pioniersfunctie hebben gericht op aanpassing van de gezondheidszorg aan maatschappelijke behoeften en wetenschappelijke vernieuwing, op verhoging van de doelmatigheid, op aandacht voor kosten met behoud van kwaliteit. Maar dit dient veeleer te geschieden vanuit de basis waar deze aspecten meer leven dan in de toplaag van de voorzieningen. Een AZ kan deze rol alleen claimen voor een gespecialiseerd deel van de intramurale zorg. Dit moet ook daar steeds worden gezien in het licht van de mogelijkheden van ande-

re ziekenhuizen naar personele, materiele en organisatorische infrastructuur. En alles wat er aan nieuws komt behoeft nog niet in alle ziekenhuizen terstond te worden ingevoerd. Daar zouden dan overinvesteringen ontstaan in kostbare apparatuur en geavanceerde zorg die niet rendabel zijn. Een AZ ondergraaft daarmee bovendien zijn top-referentie functie. Het heeft er alle schijn van dat de ongeremde toepassing van alle nieuws in alle ziekenhuizen, samen met het gestelde bij de specialistenopleiding, in belangrijke mate heeft bijgedragen aan de kostenexplosie in de intramurale zorg. Hier ligt een grensverleggende taak voor AZ en MF samen; de nieuwe wetten bieden daartoe de mogelijkheden. Bezie men de taken van een AZ, dan dient men daar zeker toe te rekenen: a) de *patientenzorg*, in het bijzonder de geavanceerde en de bijzondere zorg; de andere patienten kunnen zeker zo goed in andere ziekenhuizen behandeld worden. b) het *onderwijs aan post-doctorale studenten*; geldt evenzeer voor alle affiliaties en is uit te breiden naar extramurale instellingen. c) *het medisch wetenschappelijk onderzoek*; dit is terecht overwegend geconcentreerd in een AZ, zeker zover het fundamenteel en hooggespecialiseerd technisch onderzoek betreft. Maar het dient ook te worden gestimuleerd en gesteund in andere ziekenhuizen en instellingen zowel aan de basis als in de eerste lijn. De MF moet hier een voortrekkersrol vervullen voor het gehele veld met bestaande en op te richten niet-academische intramurale en extramurale instellingen die zich met wetenschappelijk onderzoek (wensen) bezig (te) houden en daartoe gekwalificeerd worden geacht, ongeacht welk deelgebied van de geneeskunde of van de artsenopleiding dit betreft en ongeacht op welk niveau dit onderzoek zal worden verricht (basis-, eerste- of tweedelijns). d) de *specialistenopleiding* en de rol van een AZ daarbij werd reeds genoemd. e) al zal het medisch-wetenschappelijk corps voor een goed deel vanuit een AZ worden geleverd, de *PAOG* dient zeker meer regionaal en op alle niveau's te worden gestructureerd, zoals ook de nieuwe voorstellen in het PAOG rapport bepleiten. f) de *opleiding, na- en bijscholing van verpleegkundigen* en ander paramedisch hulppersoneel geschiedt ook nu reeds in vele niet-academische ziekenhuizen, veelal in regionale samenwerking. Alleen voor vervolgoopleidingen op hoger niveau moet een AZ worden ingeschakeld. De eisen te stellen aan een AZ houden zeker in dat het een vrijwel volledig scala aan specialistische voorzieningen heeft. Dit maakt het moeilijker voor een zeer geavanceerde, zorg die

sterk leunt op een hoog-gespecialiseerde infrastructuur, om op meerdere locaties te werken, maar er blijven dan nog voldoende mogelijkheden tot spreiding over. Beter dan kunstmatige regelingen om een AZ aan een volledige en ongeselecteerde poliklinische en klinische patiëntenpopulatie te helpen, die nodig zou zijn om daar voor een opleiding van alle basisartsen en alle disciplines specialisten te kunnen zorgen, lijkt het mij om te streven naar intensieve samenwerking op het gebied van de opleidingen met andere ziekenhuizen en instellingen, ook extramuraal. Het aantal bedden per vakgebied kan daarom in een AZ klein zijn. Hier ligt een evidente accentverschuiving t.o.v. de huidige toestand. Ik ga hier uit van de primaat van de zorg en van de eerste stelling. Ik zie de affiliaties niet als een noodzakelijk kwaad om de overcapaciteit aan co-assistenten te lozen, maar als een functionele noodzaak, gegeven uit de tweede stelling. Het is gerechtvaardigd dat in een AZ bijzondere accommodatie en infrastructuur voor wetenschappelijk onderzoek aanwezig moet zijn. Maar ook het betrekken van de niet-academische intra- en extramurale zorg daarbij is van eminent belang voor het handhaven van de kwaliteit van de zorg in de regio. Ter bevordering van een opleiding op professionele basis en van wetenschappelijk onderzoek in het veld lijkt het aangewezen ook voor de eerste lijn academische instellingen (maar zonder bedden!) te stichten.

Peter Bouhuijs (vervolg van pagina 7)

heeft een hoge prioriteit gegeven aan de stages en de nieuwe aandachtveldhouder verwacht dan ook, mede door de grotere klinische inbreng in de OC, dat op redelijke termijn daarin een kwaliteitsverbetering te verwachten is. In de eerste vier jaar zal het nodig zijn om na te gaan of bijvoorbeeld de blokken zo sterk aan verandering onderhevig moeten zijn als nu het geval is. Veranderingen worden vaak niet aangebracht om het blok te verbeteren, maar vanwege de hobby van de blokcoördinator of de planningsgroep.

Stoomwals

Over het probleem van de individuele begeleiding van studenten zegt Peter, dat wij waarschijnlijk het minst flexibele onderwijssysteem voor de student hebben. Het blokkenprogramma raast als een stoomwals over de student door de jaren heen, en er moet natuurlijk ruimte zijn voor 'remedial teaching', de behoef-

Integreren

Deze relaties van een AZ met de rest van de gezondheidszorg kan het best worden gerealiseerd wanneer een AZ ook wordt geïntegreerd in het gezondheids-circuit, maar het lijkt mij eerder zaak de opleidingsfuncties en onderzoeksfaciliteiten van de MF en AZ meer over de 'periferie' uit te breiden, dan de basis- en centrumfunctie in de zorg naar een AZ te brengen; niet alleen uit kosten oogpunt maar omdat in 'de periferie' een zuiverder begrip bestaat van wat basiszorg, eerstelijnszorg en niet-academische basis-, centrum- of topintramurale zorg inhouden.

'Stratificatie' is een gegeven, er zijn nu eenmaal kleinere minder rijk geschaakte ziekenhuizen en van alle snuffjes voorziene top-reeferentie ziekenhuizen. Dit moet niet alleen zo blijven, het mag best worden bevorderd. Dit laat onverlet dat op individuele grond of voor een bepaalde discipline in het ene centrumziekenhuis meer mogelijk kan zijn dan in een ander.

Kortom: een AZ moet een hooggespecialiseerd, zeer geavanceerd ziekenhuis zijn met topreferentiefuncties voor de hele regio, waar patiënten die deze zorg nodig hebben de voor hen optimale behandeling krijgen. Veel bedden zijn daar niet voor nodig. Daarnaast moet een adequate infrastructuur geschapen worden om die zorg de nodige ondersteuning te geven. In samenwerking met de MF kan deze setting gebruikt worden voor medisch-wetenschappelijk onderzoek en gespecialiseerde opleidingen op

hoog niveau, medisch, paramedisch en verpleegkundig. Eigenlijk behoort de basis- en centrumfunctie daarin niet thuis. Wanneer dit echter op de regio-Maastricht moet worden toegepast komen er direct grote problemen. Het bestaande ziekenhuis is het enige in de regio met basis-, centrum- en deels topfuncties en het is dringend aan vernieuwing toe. Het zou ideaal zijn wanneer het Ziekenhuis Annadal als groot centrumziekenhuis kon worden behouden (met een vernieuwingsprocedure op eigen terrein à la Sittard). Maar het schijnt absoluut vast te staan dat dit naast een nieuw AZ van kleinere omvang, zoals boven geschetst, niet haalbaar is. Dit is met het oog ook op de beide stellingen erg jammer en het lijkt mij een vraag of het in het belang van de gezondheidszorg in de regio is. Maar ook als er een ziekenhuis moet komen met basis-, centrum- en topfunctie kan er toch bij de planning met veel van het bovenstaande rekening worden gehouden. Het zal duidelijk zijn dat nog veel van de patiëntenzorg en bovenal van opleiding en onderzoek in samenwerking met ziekenhuizen en instellingen intra- en extramuraal in Zuid-Limburg kan worden opgebouwd.

Zoals gewoonlijk is ook hier de realisering van een basisfilosofie niet een kwestie van gebouwen maar van personen. Er bestaat juist daarover in onze regio klaarblijkelijk twijfel.

Het is nog net te vroeg vast te stellen of deze twijfel gerechtvaardigd is.

Dr. J. J. H. M. Daniëls

te van de student om bepaalde stukken over te doen of bij te spijkeren. Aan de andere kant zijn er ook wettelijke be-
grenzingen aan het studietempo, bijvoorbeeld door de maximale inschrijvingsduur. Ook moet men zich afvragen in hoeverre de faculteit de toch al schaarser wordende mankracht aan zulke begeleidingstaken kan besteden. De studenten hebben daarin ook een eigen verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld door het terugkoppelen van praktijkervaring en van de ouderejaars studenten, die met eenzelfde probleem te maken hebben gehad. Het evaluatiesysteem speelt daarin natuurlijk toch een belangrijke rol, zeker ook de voortgangstoetsen, om na te gaan of een student geschikt is om door te stromen naar het vijfde jaar. Naar aanleiding van de opmerking dat de voortgangstoets 'alleen' maar kennis test, stelt Peter dat kennis het belangrijkste element is in een leerproces. Wetenschappelijk onderzoek ten aanzien van probleemoplossend vermogen wijst keer op keer uit hoe belangrijk kennis en

kennisstructuren eigenlijk zijn. Hij vindt wel dat we er onderhand eens van af moeten te denken dat we met 100 procent zekerheid kunnen testen of iemand geschikt is om arts te worden, het blijft uiteindelijk een benadering; toch zal er ook de nodige aandacht besteed moeten worden aan de kwaliteitsverbetering van andere toetsingselementen zoals het Gestructureerd Mondeling Examen. Ziet Peter het Maastrichtse onderwijssysteem in de toekomst nog een beetje zitten?

O, ik wel hoor. Het is een systeem met nog steeds grote mogelijkheden. We moeten er alleen voor oppassen dat we in een te vroeg stadium allerlei aanpassingen naar de klassieke kant gaan plegen. Een goed uitgewerkt klassiek systeem heeft mogelijkheden, een goed uitgewerkt probleemgestuurd onderwijssysteem ook; iets daar tussen in dat dan weer eens mikt op het ene en dan weer op het andere wordt een onmogelijk systeem, waar niet veel van te verwachten valt.'

E.S./K.R.

Algemeen

Beperking inschrijvingsduur

Op 31 augustus 1981 is de Wet Tweefasenstructuur van kracht geworden. Dit betekent o.a. dat voor alle studenten een beperking van de inschrijvingsduur, dat is de tijd die gebruikt mag worden om het onderwijsprogramma af te ronden, is gaan gelden.

Voor de studenten **geneeskunde** betekent dat dat zij vanaf 31 augustus 1982 in totaal nog zes jaren mogen gebruiken om het doctoraal examen te behalen, waarna nog 1½ jaar voor het behalen van het arts-examen resteert. Indien de wijzigingen die het programma op grond van de Wet Tweefasenstructuur moet ondergaan dit nodig maken, zal voor de studenten geneeskunde een afzonderlijke overgangsregeling worden getroffen.

Voor de **eerstejaars** studenten **sociale geneeskunde** geldt het volgende. De cursusduur van de eerste fase bedraagt vier jaren: een jaar voor het propedeuse-programma, daarna drie jaren voor het doctoraal programma. De inschrijvingsduur bedraagt in principe maximaal zes jaren: voor de propedeuse ten hoogste twee jaren, voor het doctoraal ten hoogste zes jaren, inclusief de tijd die is gebruikt voor de propedeuse.

De **tweedejaars** studenten **sociale geneeskunde** mogen vanaf 31 augustus 1981 in totaal nog zes jaren gebruiken om het doctoraal examen te behalen.

Het College van Bestuur kan in individuele gevallen op verzoek de maximale inschrijvingsduur verlengen. Redenen voor zo'n verlenging kunnen zijn:

** overmacht, dat wil zeggen buitengewone, niet door de student zelf veroorzaakte omstandigheden, die er de oorzaak van zijn dat de studie niet binnen de daarvoor gestelde termijn voltooid kan worden;*

** persoonlijke omstandigheden; daaronder vallen onder meer zwangerschap, werkstudentschap in volledige dagtaak en het lidmaatschap van een bestuursorgaan en lidmaatschap van het bestuur van een studentenvereniging;*

** verandering van studierichting.*

Binnenkort zal bekend gemaakt worden

hoe een verzoek tot verlenging van inschrijvingsduur moet worden gedaan. De regeling daarvan zal eveneens in de Observant worden gepubliceerd.

Voor verdere inlichtingen kunt u zich steeds wenden tot de heer Wenting van de dienst Personele Zaken en Studentenbelangen.

Humane Biologie

Prof. dr. ir. J.J.R. Hermus, bijzonder hoogleraar in de Voedingsleer van de Mens, zal wekelijks op vrijdag in Maastricht zijn. Afspraken met prof. Hermus kunnen gemaakt worden via Mary Peters, secretaresse Humane Biologie, tst. 669, fort cabin 1, Biomedisch Centrum.

Fakulteit der Geneeskunde

Beslisregels Basisartsexamen 1981/1982

Uitgaande van de op 17 september 1981 door de Faculteitsraad goedgekeurde *interimregeling basisartsexamen*, zoals bekend gemaakt bij de brief van 8 oktober 1981 (kenmerk OZ/81.1046), zullen in het kader van deze regeling gedurende het studiejaar 1981/1982 de volgende beslisregels gehanteerd worden.

1. Voor het vaststellen van een eindoordeel staan de volgende gegevens ter beschikking:

* de resultaten van de afgelegde Gestructureerde Mondelinge Examen/GME's

* de resultaten van de voortgangstoetsen, met name die van het afgelopen studiejaar

* de resultaten van de vaardigheidstoetsing

* de stagebeoordeling

* het advies van de begeleidingscommissie resp. evaluerende commissie

* overige relevante studieresultaten.

2. Gedurende het studiejaar kan een bepaald GME op de daarvoor geldende tijdstippen gespreid en vrijstellend afgelegd worden, zodra de betreffende stage naar voldoening is voltooid. Vaardigheidstoetsen kunnen afgelegd worden onafhankelijk van de betreffende stageperioden.

3. Bij het vaststellen van een eindoordeel zal de Vaste Commissie voor de Examens zich in eerste instantie baseren op de resultaten van de voortgangstoetsen van het afgelopen studiejaar, de

GME-resultaten en de resultaten van de vaardigheidstoetsing. Vervolgens zullen deze resultaten gezien worden in een relatie tot de andere relevante studieresultaten.

4. Het onderdeel 'voortgangstoets' wordt in ieder geval als voldoende beschouwd, indien op het moment van studie-voltooiing of daarna bij twee van de drie voortgangstoetsen een resultaat gelijk of boven de zgn. negatieve scoregrens is behaald.

5. Het onderdeel GME wordt in ieder geval als voldoende beschouwd, indien — uitgaande van 10 gespreid af te leggen GME-opgaven — bij 9 of meer opgaven een score van 60% of meer van de maximaal te behalen score is behaald.

Het GME wordt in ieder geval als onvoldoende beschouwd, indien — uitgaande van 10 gespreid af te leggen GME-opgaven — bij 6 of minder opgaven een score van 60% of meer is behaald.

6. Het onderdeel 'vaardigheidstoetsing' wordt in ieder geval als voldoende beschouwd, indien — uitgaande van 12 gespreid af te leggen stations — bij 10 of meer stations een score van 60% of hoger is behaald.

De vaardigheidstoetsing wordt in ieder geval als onvoldoende beschouwd, indien — uitgaande van 12 gespreid af te leggen stations — bij 7 of minder stations een score van 60% of hoger is behaald.

7. Indien de onderdelen voortgangstoetsen, GME en vaardigheidstoetsing alle als voldoende beoordeeld zijn, is de kandidaat, aangenomen dat het curriculumprogramma adequaat is gevolgd, in ieder geval geslaagd.

8. In alle andere gevallen zal een afweging van alle relevante informatie plaatsvinden, waarbij de Vaste Commissie voor Examens met name het oordeel van de begeleidings- resp. evaluerende commissie, als een zwaarwegend advies in haar eindoordeel zal betrekken.

9. Voor het artsexamen 'oude stijl' in november/december 1981 gelden de beslisregels, zoals deze vastgesteld en bekend gemaakt zijn voor het artsexamen van september 1981.

Legitimatie bij voortgangstoetsen

In het aan iedere student toegezonden 'reglement van orde voor de voortgangstoetsen' staat uitdrukkelijk vermeld dat deelnemers/deelnemsters aan de voort-

gangstoetsen zich dienen te legitimeren; legitimatie dient te geschieden d.m.v. een geldige collegekaart. Ondanks deze persoonlijke berichtgeving alsmede publicatie van dit reglement, komt het herhaaldelijk voor dat een aantal studenten niet voldoen aan deze legitimatieplicht.

Vanaf de eerstkomende voortgangstoets, die wordt afgenomen op vrijdag 11 december 1981 geldt navolgende richtlijn, waaraan strikt de hand zal worden gehouden:

studenten — ingeschreven aan deze universiteit — welke bij gelegenheid van een voortgangstoets zich niet kunnen legitimeren, worden door het Dagelijks Bestuur van de Vaste Commissie voor de Examens ad interim niet toegelaten. Het gevolg daarvan is dat het Dagelijks Bestuur a.i. een en ander moet opvatten als een niet-deelname aan een voortgangstoets.

Als legitimatiemiddel voor deelname aan dergelijke toetsen wordt uitsluitend aangemerkt: de geldige collegekaart.

Het Dagelijks Bestuur van de Vaste Commissie voor de Examens a.i. Prof. Dr. W. Brouwer, voorzitter.

Studentenzaken

Culturele en Creatieve Vorming

Begin november zijn de cursussen Volksdansen en Jazzballet van start gegaan. Bij beide cursussen kunnen nog mensen meedoen. Men kan kiezen uit:

Volksdansen

Beginners do.av. 19.30-21.00 uur
 Gevorderden do.av. 21.00-22.30 uur

Jazzballet

Beginners ma.av. 19.00-20.00 uur
 Beginners ma.av. 20.00-21.00 uur
 Gevorderden ma.av. 21.00-22.00 uur

Prijs: f 50,— studenten, f 60,— medewerkers

Plaats: Zaal Tenniscentrum 'Maastricht', Dousbergweg

Inschrijven bij Juliëtte Creemers, kamer 320 Hoofdgebouw, Tongersestr.

In januari 1982 zullen — bij voldoende belangstelling — een cursus Dramatische/Expressie en Tekenen/Schilderen van start gaan.

Aanmelden bij Juliëtte Creemers, kamer 320, Hoofdgebouw, Tongersestr. tel. nr. 888306

Internationale studentenuitwisseling

Sinds twee jaar heeft de R.L. een organisatie die studenten voor korte tijd naar het buitenland kan laten gaan: de Subvereniging Exchange Maastricht, ofwel S.V.E.M. Deze exchange houdt in een uitwisseling van een gelijk aantal studenten tussen twee landen die in het gastland onderwijs krijgen.

Voor medische studenten is dat vooral klinisch onderwijs. Op andere terreinen, zoals eerstelijns gezondheidszorg, gezondheidsvoorlichting, verplegingswetenschappen, hebben we tot nog toe nauwelijks keuzestages kunnen verzorgen omdat het ons bekende aanbod te gering is.

Nu vragen we medewerkers met contacten in het buitenland of zij ons in het opbouwen van contacten hiermee verder kunnen helpen. Uiteraard hebben we ook belangstelling voor goede klinische stages. Mensen die ideeën hierover hebben vragen we een berichtje te sturen naar S.V.E.M., kokokamer hoofdgebouw of tel. 04409-13738 eens te proberen (Petra Kornstra).

Zuinig met energie

RL moet gas terugnemen.

(van Voorlichting)

Een van de gangen op de derde verdieping van het Hoofdgebouw wordt verlicht door elementen van telkens twee TL buizen. Enige tijd geleden hebben medewerkers per armatuur één TL buis losgedraaid. Tot nu toe heeft niemand geklaagd, dat het te donker of te somber is. Het gaat in dat hoekje van het gebouw in totaal om een tiental buizen, die zomer en winter zeker een uur of tien per dag plachten te branden. Ook in verschillende kamers van medewerkers is de lichtsterkte zonder nadelen tot de helft teruggebracht.

De energiekosten gaan de instellingen van w.o. de das omdoen. De RL betaalde daarover in 1979 f 441.000,—, in 1980 f 876.000,— en in 1981 waarschijnlijk f 1.067.000,—. De vergoeding die het Rijk daar tegenover stelt stijgt ook, maar in veel mindere mate. We leggen dus ieder jaar fiks toe op water, gas, olie

en electra. Het drukken van die kosten is bar eigenbelang: wat we aan energie besparen, kunnen we immers voor iets anders besteden.

Eén voorbeeld om de stijging van energiekosten te illustreren: tussen 1978 en 1980 daalde het oliegebruik van de RL met 14%. Maar in diezelfde periode werd voor deze brandstof 84% meer uitgegeven. Hetzelfde geldt voor de verwarmingskosten in het algemeen: bij vermindering van energieverbruik zijn de kosten sterk gestegen.

Hoe zijn deze uitgaven te temperen? Vrij belangrijke besparingen zijn te bereiken door het treffen van maatregelen op het gebied van bouwkundige en electrotechnische voorzieningen. Het bizarre daarbij is, dat het Rijk de kosten daarvoor maar ten dele vergoed, maar wel de behaalde besparingen in eigen zak denkt te steken!

Toch wordt overwogen, in het Hoofdgebouw een andere groepsindeling van de radiatoren te maken. Bij avondvergaderingen e.d. kunnen dan beperkte delen van het gebouw verwarmd worden. Bij een investering van ongeveer zes ton bespaart dat per jaar zo'n f 78.000,—. (We zouden ons misschien ook eens moeten afvragen, of die avondvergaderingen wel echt nodig zijn . . .).

In het BMC zal in de avonden en in het weekend een lagere temperatuur worden aangehouden. Lokalen die omwille van apparatuur of om andere reden een hogere temperatuur vergen worden dan apart verwarmd. Verwachte besparing f 60.000,— per jaar.

Maar een groot deel van de besparing moet toch komen uit de bereidheid van medewerkers en studenten welbewust en kritisch naar hun aandeel in het energieverbruik te kijken. Zij lijken daartoe overigens best bereid. Over het feit, dat dit jaar op iets lager niveau verwarmd wordt zijn tot nu toe maar heel weinig klachten gehoord.

De komende tijd zal in Observant met regelmaat aandacht aan energiebesparing worden gegeven. Men hoeft die artikelen niet te lezen. Als men ze maar opvolgt.

J.O.

Nog enkele opmerkingen over energiebesparing:

— *Als u thuis gaat werken moet u hier op uw kamer verwarming en licht uithouden. Anders helpt het niet.*

— *U kunt natuurlijk uw chef vragen, ook zuinig te zijn op uw energie.*

— *Fatalistische verspreking: Energiebewust.*

Nieuwe Studium Generale-cyklus

Industriële vormgeving: het gezicht van de wereld?

Wie zal er ooit van Raymond Loewy gehoord hebben? Toch noemen insiders hem de man die het gezicht van de twintigste eeuw heeft bepaald. Loewy ontwierp het Coca-Cola flesje, de verpakking van de Lucky Strike sigaretten, het beeldmerk van Shell en het standaard interieur van de Hilton-Hotel keten. Hij tekende het binnenste voor de Concorde, de verpakking van Wrightley's kauwgom en bedacht de etiketten voor de soep van Heinz. Ook stond hij borg voor de vormgeving van de ambitieuze NASA-ruimtevaartprojecten Apollo, Saturnus, Skylab en Space-Shuttle.

Loewy noemt zichzelf graag een technicus met een zeker gevoel voor

esthetiek, een industrieel vormgever. Iemand die tracht de produkten die uitvloeisel zijn van een industrieel proces een eigen gezicht te geven door ze een aardig jasje aan te trekken. De industriële vormgeving is een gebonden kunst, met de ontwikkeling van onze sterk gemechaniseerde en technologische industrie na de tweede wereldoorlog tot enorme bloei gekomen. Ze heeft voor een belangrijk deel het uiterlijk van onze omgeving bepaald. Het Studium Generale biedt vier opeenvolgende donderdagen een kijkje in haar keuken. Er zal ingegaan worden op het wezen van de industriële vormgeving en haar functie in het bedrijfsleven en de samenleving.

De industriële vormgeving ('industrial design') als professie ontstond in de twintiger jaren van deze eeuw. In Nederland heeft de befaamde 'Stijl'-groep (Van Doesburg, Mondriaan, Oud, Rietveld) in de ontwikkeling ervan een voorname rol gespeeld. De 'Stijl' geloofde in een technocratisch vooruitgangsideaal, in de volkomen harmonie tussen kunst en techniek. De perfectie van de machinale produkten was niet meer te overtreffen en daarom bij uitstek geëigend voor de verwezenlijking van een nieuwe ontwikkelingsvorm. De nadruk lag op eenvoud, anonimiteit van het ontwerp en functionalisme.

De invloed van de 'Stijl' groep is vooral een theoretische geweest; ze heeft veel ontwerpers, architecten en beeldend kunstenaars geïnspireerd en de paden voor het industriële vormgevingsmêtier geëffend. Oermaterialen als glas, beton en staal speelden in die prille vormgeving een toonaangevende rol. De meubels uit stalen buizen zijn daarvan nog steeds een treffend voorbeeld. Ze werden ontworpen door kunstenaars maar in een geautomatiseerd massa-productie proces vermenigvuldigd. Later gaven textiel en de kunststoffen belangrijke nieuwe impulsen aan de vormgeving. Alhoewel de basis voor het ontwerp- en vormgevingsproces reeds aan het begin van deze eeuw werd gevormd, kwam het geheel pas in de vijftiger jaren in een stroomversnelling terecht. De productie machinerie draaide toen dol en de concurrentie werd moordend in de

westerse vrije markt economie. Goede verkoop hing af van de technische perfectie en bruikbaarheid, van een aannemelijke prijs maar ook, en vóór alles, van een aantrekkelijke vormgeving van het produkt. De eigenwaarde van een produkt bestond hoe langer hoe meer slechts bij de gratie van de vorm ervan en ook de reclame, nu produktpresentatie, ging de vormgeving als haar belangrijkste instrument beschouwen.

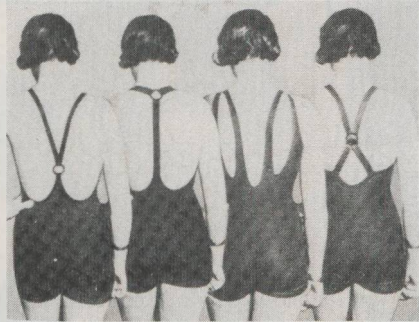
Tegenwoordig geeft de industrie astronomische hoeveelheden geld uit aan de vormgeving en presentatie van haar produkten. Dat geld blijkt vaak goed besteed.

Industrieel ontwerp is geen op zichzelf staande, vrije kunstvorm. Het vakgebied houdt zich bezig met op industriële wijze te vervaardigen produkten en is daardoor reeds onderworpen en gebonden aan industrieel-economische beginselen waarbij commerciële en technische maatstaven de aard van het produkt meebepalen. Het is een onmiskenbaar onderdeel van de produktontwikkeling en bij uitstek de discipline die tracht de inbreng uit de andere vakgebieden in overeenstemming te brengen met elkaar en met de specifiek eigen mogelijkheden, harmonieus uitgedrukt in de gestalte van het produkt.

Er zijn de laatste tijd meer en meer

ontwerpers die vinden dat de vorm van de produkten veel te veel bepaald wordt door commerciële motieven en niet door de functionaliteit. Ze menen dat in de vormgeving van nieuwe produkten kundig maar misleidend geappelleerd wordt aan allerlei behoeften; produkten suggereren dat ze de hoogste technologie in zich dragen: Scheerapparaten zien eruit of ze onderdeel uitmaken van de uitrusting van een ruimtevaarder, auto's lijken onverwoestbaar of pretenderen naar vorm een duizelingwekkende snelheid. Industriële vormgeving is voor deze critici vaak niet veel meer dan het aanbrennen van een modieuze saus. Ze roepen op tot bezinning en tot de vorming van kwalitatief hoogstaande produkten. Binnen de Studium Generale cyclus zal ook aan deze stroming binnen de industriële vormgeving aandacht worden besteed.

De industriële ontwerper bepaalt in belangrijke mate hoe we een produkt gebruiken en ervaren, of dat nou een eenvoudige tandenborstel is, of een ingewikkelde computer. Hij drukt daarmee zijn stempel op onze omgeving. Het zou aardig zijn als de Studium Generale serie ons wat meer inzicht zou kunnen verschaffen in zijn werkwijze. (J.M.)

De winter door

Wie van een ouderwets geënceneerde opera volgens de beste Italiaanse traditie houdt, kan daarvoor 21 november in de stadsschouwburg terecht. De 'Compagnia D'opera Italia' voert er 'Un ballo in maschera' op, niet Verdi's bekendste opera, wel zijn muzikaalste. / Een dag later staat de Belgische theatergroep 'Bent' op de Maastrichtse bühne met 'Groenten uit Balen': Onder de rook van een door-deweekse chemische fabriek leeft een familie erop los. Een modern vlaams volkstoneel dat bij de premiere tien jaar geleden veel succes kende. Literator Walter van den Broeck maakte er zijn toneelschrijvers debuut mee en vestigde direct zijn naam. / Cabaret met het echtpaar **Herfst en De Jong**

(24-25 november). Geen voltreffer dit keer, maar een hoop mottenballen grapjes aan elkaar gebreed tot sketches, waarin politiek nog steeds belangrijk lijkt en Amsterdam de enige stad van Nederland.

Zondagmiddag 22 november het eerste concert van het **Limburg Symfonie Orkest** in de **Beethoven-cyclus**. Hoekstenen van deze middag zijn Beethovens derde pianoconcert en vierde symfonie. Pianosolist Eugen Indjic, een Amerikaanse Joegoslaaf, is een van die sporadische wonderkinderen. Hij maakte op tienjarige leeftijd zijn televisie debuut en speelde op zijn achttiende met het Boston Symphony Orchestra. / Een week later (28 november) vult het **Limburgs Symfonie Orkest** een hele avond met werken van **Igor Strawinsky** ter gelegenheid van zijn honderdste geboortedag. Een gedurfde zet die veel waardering verdient. Het LSO heeft niet Strawinsky's populairste stukken van de plan gehaald, maar relatief onbekende composities als de balletsuite 'Apollon musagète' en 'Abraham en Isaac' voor bariton en orkest.

'**Viridiana**' (26-29 november, Filmhuis) van Luis Bunuel was de winnaar van de Gouden Palm in Cannes in 1961; het verhaal: Een jonge kloosterlinge wordt geïnviteerd door haar oom. Hij raakt verliefd op haar, wordt afgewezen en verhangt zich. Dat is voor de non het teken om haar kloostercarrière aan de wilgen te hangen en zich geheel te wijden aan de opvang van behoeftigen. De bedelaars misbruiken haar goedheid echter en het meisje eindigt aan lager wal als de minnares van de zoon van de gestorven oom. 'Viridiana' is een negentiende-eeuwse straatballade, een zedenschets uit een land vol tumult, een modern zuid-Europees 'Mariken van Nieuwmeulen'.

1 en 2 december speelt het **Publiekstheater** 'Kasimir en Karoline' van de Duitse realistische schrijver Odon von Horváth in de stadsschouwburg. Von Horváth heeft té lang in de schaduw van Brecht gestaan en is pas enkele jaren geleden 'ontdekt' als toneelschrijver. Het basismotief in zijn hele werk is de eeuwige strijd tussen het bewustzijn en het onbewustzijn. 'Kasimir en Karoline' is een volksstuk met als motto de liefde die nooit ophoudt: 117 scènes over de liefde, de lust, de smart en onze slechte tijd tegen de achtergrond van een grote oktoberkermis met sensationele attracties en een verhitte, opgewonden sfeer. Von Horváth trekt erin ten strijde tegen de domheid en de leugen.

Agenda

STUDIUM GENERALE (Aula RL, 20.00 uur)

Dinsdag 24 november: 'Illich en de heilige huisjes'. Een forum over de gezondheidszorg.

Donderdag 26 november: 'Industriële vormgeving'. Lezing over de kunstgeschiedenis van de industriële vormgeving door F. van Burkom.

Dinsdag 1 december: 'Illich en de heilige huisjes'. Een forum over onderwijs.

Donderdag 3 december: 'Industriële vormgeving'. Lezing over de sociaal-economische geschiedenis van de industriële vormgeving door A. Baudet.

STADSSCHOUWBURG

Zaterdag 21 november om 20.00 uur: 'Compagnia d'Opera Italiana' met 'Un Ballo in Maschera' van Giuseppe Verdi.

Zondag 22 november om 20.00 uur: Theatergroep 'Bent' met 'Groenten uit Balen' van Walter van den Broeck.

Dinsdag 24 en woensdag 25 november om 20.00 uur: Jasperina de Jong en

Eric Herfst met 'Tussen zomer en winter'.

Donderdag 26 november om 20.00 uur: 'Wie z'n leven is het nou eigenlijk'. Vrije theaterproductie met Ton van Duinhoven, Maxim Hamel en Marijke Merckens.

Vrijdag 27 november om 20.00 uur: Poolse pantomimetheater 'Tomazewski' met 'Koning Arthur en zijn ronde tafel'.

Maandag 30 november om 20.00 uur: De 'London Academy of Music and Dramatic Art' met 'Romeo en Julia' van William Shakespeare.

FILMHUIS MAASTRICHT

Maandag 23 en dinsdag 24 november om 20.00 uur: 'La dolce vita' van Federico Fellini (in het kader van het Limburgs Film Overleg).

Woensdag 25 november om 20.00 uur: Mannenfilmcircuit met 'Dimenticare Venezia' van Franco Brusati.

Donderdag 26 tot en met zondag 29 november om 20.00 uur: 'Viridiana' van Luis Bunuel.

Donderdag 26 november tot en met dinsdag 1 december om 20.00 uur: 'Alexander the great' van Theodoros Angelopoulos.

ACHTEROM IS 'T KERMS

De kollegegeldboycot is dood, maar de boycotbereidheid van Maastrichtse studenten allerminst. Na een boycotoproep van de NSEM wordt momenteel massaal geweigerd een bedrag van 50 gulden over te maken als bijdrage in de kosten van de blokboeken. De U-raad heeft het College in juli toestemming gegeven tot het vragen van deze bijdrage. De raad gebruikte naast zuinigheidsoverwegingen het argument dat ook de andere instellingen tegen betaling kollegediktaten, syllabi en dergelijke ter beschikking stellen. Zeer boze studenten brachten daartegen in dat blokboeken een wezenlijk onderdeel vormen van het systeem waarin zij studeren, dat het hek op deze manier van de dam is en dat het toch al armoe troef is in het leven van de student. Daarop werd onmiddellijk een boycotactie uitgeroepen.

Volgens aktieleiders heeft driekwart tot nu toe geweigerd te betalen. In de U-raad heeft de studentenfractie het College de exakte cijfers gevraagd en wat voor sancties men in petto heeft tegen de boycotters.

Overigens bood een papiercontainer, die in de hal van het hoofdgebouw op de papierhandelaar stond te wachten, een prachtige gelegenheid tot spontane aktie. Het ding zat vol 'overtollige' blokboeken en werd plechtig omgekieperd in de hal. Iedere student, of hij nu wel of niet betaald had, kon vervolgens gratis uitzoeken wat van zijn gading was. (zie foto).

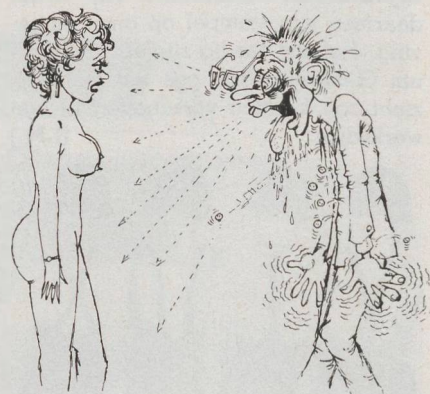
Het verschil tussen hondevoer en een blote vrouw

Waar ligt het verband tussen het kweken van tomaten, een 'typical British outfit' en seksuele disfuncties? Het antwoord luidt 'In Engeland, bij Dr. Ray Beech van de University of Manchester (department of psychiatry)'. Deze uiterst vriendelijke, op en top Britse gentleman kweekt namelijk die sappige rode vruchtjes en hij hield op 29 oktober een lezing met als titel 'Behavioral approaches to sexual dysfunctions'. Nadat hij na enige telefoontjes van prof. dr. Joost Bremer (die hem introduceerde) binnentrad door de achterdeur en zich ontdaan had van zijn 'Mac', wierp hij zijn keurig voorbereide lezing achteloos terzijde, omdat

hij het op 't allerlaatste moment niet meer met zichzelf eens was. Dit leverde onmiddellijk het bewijs dat de psychologie inderdaad een trendy wetenschap is, zoals hij wat later verkondigde.

De 'sexual dysfunctions' waarover Beech het zou hebben, behelsden geenszins fetisjistten, travestieten, homoseksuelen of dergelijke groepen, maar 'normale' lieden binnen de heteroseksuele relatie die daarin geen bevrediging vonden. Toch was een duidelijk favoriet thema van Beech het geval van een man die niet – zoals dat ee braaf burgervader betaamt – op frivole jongedames viel, edoch wiens

voorkeur uitging naar kleine schoolmeisjes. In vroeger tijden werd een dergelijk geval flink op electroshocks gezet (enige epileptische schokbewegingen van Beech ter illustratie) in de hoop dat dat de juiste remedie zou zijn. Helaas bleek deze therapie niet altijd even effectvol, zodat gezocht werd naar een andere: conditionering volgens Pavlov (U weet wel: Bel luidt, hond krijgt bakje voer, hij kwijlt. Na de conditionering doet slechts 't geluid van de bel de hond kwijlen). Toegepast op bovenstaande schoolmeisjesfreak betekent dit: Plaatje van volrijpe vrouw, foto van schoolmeisje, vent raakt opgewonden. Na conditionering is dit: Plaatje van vrouw, et voila: ons geval knapt uit z'n broek. Nadat Beech alle aanwezigen uitbundig 'ja' had doen knikken dat dit inderdaad Pavloviaanse conditionering was, riep hij uit dat dit nu juist niet het geval was: de hond kan niet zonder zijn bak met voer, de man wél zonder schoolmeisjes.

In het laatste deel van de voordracht wees dr. Beech erop dat sex zonder fantasiën niet kán. Alle vrouwen blijken er de meer of minder wilde ideeën van een Superman die hen ontvoert of Julio Iglesias die hen verkracht in het park op na te houden, zonder deze fantasiën ook werkelijk te willen zien worden. Ze gebruiken hun idee slechts als stimulus om tot een orgasme te komen. Mensen die seksueel niet goed functioneren ontberen deze fantasiën en stimuli. En dus moet je deze mensen léren fantaseren, eventueel met hulpmiddelen (bijvoorbeeld de vibrator).

In het vragen-halfuurtje na afloop bleek nog eens het Britse karakter van Beech. Zij zinnen waren doorspekt met kreten als 'Jolly good!' en 'Doctor, doctor!' By Jove, al jolly good colloquium indeed.